

24.10.2016

Viite: Lausuntopyyntö 12.9.2016 (TEM/1308/08.05.01/2016)

Asia: Lausunto Fennovoima Oy:n käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitushanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Työ- ja elinkeinoministeriö

Fennovoima Oy on toimittanut työ- ja elinkeinoministeriölle ympäristövaikutusten arviointiohjelman käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitushankkeesta. Hankkeen tarkoituksena on huolehtia Fennovoiman Hanhikivi 1 -ydinvoimalaitoksen käytön yhteydessä syntyvästä käytetystä ydinpolttoaineesta.

Yva-ohjelmassa tarkastellaan kahta vaihtoehtoista sijaintipaikkakuntaa: vaihtoehto 1 Eurajoki ja vaihtoehto 2 Pyhäjoki (Sydänneva). Ohjelman mukaan uusia sijaintipaikkoja on tarvittaessa mahdollista ottaa tarkasteluun mukaan hankkeen myöhemmissä vaiheissa tai toinen, Pyhäjoki tai Eurajoki, voi pudota pois. Loppusijoitus suunnitelma perustuu KBS-3-konseptiin. Sen lähtökohtana on ns. moniesteperiaate, jossa käytetyn ydinpolttoaineen radioaktiiviset aineet eristetään useiden toisiaan varmentavien suojarakenteiden sisällä.

Yva-ohjelmassa esitetyistä sijaintipaikkakunnista Pyhäjoelle on suoritettu alustava tutkimusvaihe ja sen perusteella tunnistettu yksi loppusijoitukseen mahdollisesti soveltuva tutkimusalue (Sydänneva). Eurojoen osalta alustava tutkimusvaihe käynnistyy yva-ohjelman jättämisen jälkeen ja tutkimusalue tullaan osoittamaan ennen yva-selostusvaihetta. Arviointiohjelman mukaan seuraavaksi käynnistyy useita vuosia kestävä tutkimusvaihe, jonka aikana selvitetään tutkimusalueiden geologiset ominaisuudet ja soveltuvuus loppusijoituskäyttöön. Yva-selostuksen todetaan valmistuvan viimeistään 2030-luvun lopulla siten, että päätös loppusijoituspaikasta voidaan tehdä 2040-luvulla.

Yva-menettelyssä selvitetään loppusijoituksen toteuttamisen vaikutuksia eri sijaintivaihtoehtoilla. Menettelyn yhteydessä ei tehdä ratkaisua loppusijoituspaikkakunnasta.

Fennovoimalle vuonna 2010 annetussa ydinvoimalaitoksen periaatepäätöksessä on todettu, että Fennovoiman tulee kesäkuun 2016 loppuun mennessä esittää työ- ja elinkeinoministeriölle joko käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusta koskeva yhteistyösopimus nykyisten jätehuoltovelvollisten kanssa tai omaa käytetyn ydinpolttoaineen kapselointi- ja loppusijoituslaitosta koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelma (yva-ohjelma). Yva-ohjelmalla Fennovoima täydentää ydinvoimalaitoksen rakentamislupahakemusta ja käynnistää vuoden 2010 periaatepäätöksen ehdossa esitetyn vaatimuksen mukaisesti oman käytetyn ydinpolttoaineen kapselointi- ja loppusijoituslaitoksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn.

Fennovoima on aloittanut yhteistyön ydinjätehuolto-yhtiö Posiva Oy:n kanssa solmimalla palvelusopimuksen sen tytäryhtiön Posiva Solutions Oy:n kanssa. Palvelusopimuksella varmistetaan Posiva Oy:n osaamisen hyödyntäminen Fennovoiman käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituksessa. Arviointiohjelman mukaan Fennovoima myös jatkaa neuvotteluita ydinjätehuoltovelvollisten kanssa koskien pidemmän aikavälin yhteistyötä käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituksessa.

Ydinpolttoaineen loppusijoitusta on kansallisella tasolla käsitelty ydinjätehuolto-yhteistyön selvityksessä (TEM raportteja 1/2013). Selvityksessä verrattiin keskenään Posivan Olkiluodon loppusijoitustilan laajentamista ja Fennovoiman oman erillisen loppusijoituslaitoksen rakentamista. Työryhmän suositusten mukaan olisi tarkoituksenmukaista ja kustannustehokasta hyödyntää alalle Posivan hankkeen myötä kehittynyt osaaminen ja saadut kokemukset sekä pyrkiä optimoituun ratkaisuun. Ratkaisevana ei pidetty sitä, onko loppusijoitustiloja yksi vai kaksi. Mahdollista erillistä loppusijoituslaitosta varten olisi toteutettava sijoituspaikan valintamenettely ja sen perusteella arvioiduilla 2-3 paikalla yva-menettely. Yksi arvioitavista vaihtoehtoista olisi Fennovoiman ydinvoimalaitospaikka.

Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunto

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että Fennovoiman hankkeen ydinjätehuolto kyetään ratkaisemaan ensisijaisesti yhteistyössä ydinvoimatoimijoiden kesken. Ydinjätteen loppusijoituksessa on pyrittävä mahdollisimman vähän haittoja aiheuttavaan ja kustannustehokkaaseen kansalliseen ratkaisuun. Lähtökohtana tulee olla eri toimijoiden yhteinen loppusijoitusratkaisu. Valtiovallan tulee edistää jätehuoltovelvollisten välistä yhteistyötä, tarvittaessa ydinenergilain 29 §:n mukaisesti.

Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on tärkeää tarkastella kattavasti ydinpolttoaineen loppusijoituksen turvallisia vaihtoehtoja. Hankkeen merkittävyyden vuoksi tavoitteena tulisi olla kokonaiskuvan muodostaminen mahdollisista vaihtoehtoista, niiden vaikutuksista ja toteuttamiskelpoisuudesta.

Erillisen loppusijoituslaitoksen ohella yva-menettelyssä olisi perusteltua tarkastella yhtenä toteuttamismahdollisuutena loppusijoittamista Eurajoelle lähivuosina valmistuvaan ja myöhemmin mahdollisesti laajennettavaan Posiva Oy:n loppusijoituslaitokseen. Vertailua kokonaisuuden uuden ja laajennettavan loppusijoituslaitoksen välillä on tehty yleisellä tasolla muun muassa ydinjätehuolto-yhteistyön selvityksessä (TEM 2013). Tämä vertailu olisi tarpeen sisällyttää soveltuvin osin myös yva-menettelyyn.

Hankkeeseen kohdistuu laajaa yleistä mielenkiintoa molemmilla vaihtoehtoilla sijaintipaikkakunnilla, mikä korostaa hankkeeseen ja sen yva-menettelyyn liittyvän viestinnän merkitystä. Arviointiohjelmassa esitetyn aikataulun mukaan yva-menettely jatkuu aina 2030-luvun loppupuolelle siihen liittyvän perusteellisen tutkimusvaiheen vuoksi.

Aikajänne on hyvin pitkä ja asettaa omat haasteensa menettelyn läpiviennille, muun muassa vuorovaikutukselle.

Arvioitavien vaikutusten osalta Pohjois-Pohjanmaan liitto korostaa hankkeen hyväksyttävyyteen liittyviä sosiaalisia vaikutuksia, joita on perusteltua selvittää ja seurata koko hankkeen tutkimus- ja selvitysvaiheen ajan. Useimpia ympäristöselvityksiä ei liene tarpeen käynnistää vielä tässä vaiheessa.

Alueidenkäytön näkökulmasta todetaan, että Pohjois-Pohjanmaalla voimassa olevissa maakuntakaavoissa Pyhäjoen Sydännevan alueelle ei ole osoitettu aluevarauksia lukuun ottamatta Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa kohdemerkinnällä osoitettua turvetuotantoaluetta (tu-1, Yppärinneva). Niin ikään 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettu tuulivoimaloiden alue tv-1 335 sijoittuu osin tutkimusalueelle.

POHJOIS-POHJANMAAN LITTO

Maakuntahallituksen
puheenjohtaja

Samuli Pohjamo

Maakuntajohtaja

Jussi Rämetsä